

COVID-19, utilizarea datelor de geo-localizare și obligațiile în materia datelor cu caracter personal

Potrivit unui proiect al Comisiei Europene, cei mai mari operatori telecom ar trebui sa transmita autoritaților UE datele de localizare înregistrate de telefoanele clienților în scopul monitorizării raspândirii COVID-19. Deși scopul urmarit este legitim, o astfel de activitate vine în contextul unei legislații mai puțin permissive, urmare a aplicării Regulamentului General privind Protecția Datelor. Astfel, deși inițiativa monitorizării aparține chiar Comisiei Europene, legalitatea demersului din perspectiva protecției datelor cu caracter personal ridica multe semne de întrebare.

Pentru a adresa aceste îngrijorari, Comisia Europeana a precizat ca, prin colectarea acestor informații ar urma sa acționeze în calitate de operator, iar scopul urmarit este reprezentat de nevoia de a anticipa evoluția virusului la nivelul fiecarui stat membru și de a planifica eficient necesarul de echipamente medicale. Totodata, a evidențiat faptul ca datele astfel colectate vor fi anonimizate și agregate, fiind imposibila localizarea individuala a utilizatorilor de servicii de telecomunicații. În plus, Comisia a subliniat ca utilizarea datelor se va face doar în scopurile inițiale, urmând sa fie distruse imediat ce starea de pericol cauzata de COVID-19 este depășita.

De altfel, pentru a se asigura ca prelucrarea respecta legislația europeana, Comisia a solicitat Autoritații Europene pentru Protecția Datelor (AEPD) un punct de vedere referitor la implicațiile acestui tip de monitorizare asupra dreptului la viața privata. AEPD a raspuns ca, în situația în care datele transmise de catre operatorii telecom sunt anonimizate (prin eliminarea identificatorilor, respectiv a numarului de telefon și a numarului IMEI) și agregate, aceasta prelucrare nu intra în sfera de aplicare a regulilor din materia protecției datelor, iar Comisia nu va avea obligațiile impuse de Regulamentul General privind Protecția Datelor în sarcina operatorilor de date cu caracter personal. Chiar și în aceasta situație, AEPD a subliniat ca, pentru respectarea drepturilor utilizatorilor de servicii mobile, Comisia va trebui sa comunice obiectivele urmarite și, mai ales, datele utilizate pentru efectuarea analizelor și studiilor. Același punct de vedere a fost exprimat și de Comitetul European pentru Protecția Datelor, care a adaugat ca, în situația în care autoritațile ajung la concluzia ca datele anonimizate nu sunt suficiente pentru atingerea scopurilor urmarite și va fi nevoie de date suplimentare, prelucrarea va trebui însoțita de garanții suplimentare corespunzatoare.

Ce masuri au luat statele membre?

În susținerea eforturilor de limitare a raspândirii COVID-19, în Franța și Germania, doua dintre cele mai afectate state din Europa, operatorii telecom transmit deja date de geo-localizare autoritaților competente. În Franța, cel mai mare operator telecom lucreaza cu Institutul Național de Cercetare Medicala (Inserm), caruia îi transmite date pentru a ajuta la identificarea regiunilor cu risc și a acelor zone catre care s-a observat o migrație a populației dupa instaurarea carantinei.

Ce masuri a luat România?

Din informațiile disponibile, în România nu exista la acest moment asemenea parteneriate între operatorii telecom și autoritățile publice. Pe de alta parte, însă, Guvernul României a anunțat ca dorește sa implementeze, împreună cu Serviciul de Telecomunicații Speciale, o aplicație prin care sa fie monitorizate persoanele aflate în izolare sau carantina.

Așadar, intenția autorităților române urmărește mult mai mult decât monitorizarea evoluției geografice a virusului, având în vedere persoanele individuale despre care se știe ca sunt în izolare sau carantina. Prin urmare, în acest caz datele anonimizate nu sunt suficiente, astfel încât ar trebui avute în vedere garanții suplimentare, conform celor indicate de Comitetul European pentru Protecția Datelor.

Trebuie precizat însă ca, funcționalitățile aplicației ce urmează a fi folosite vor determina cadrul legal aplicabil. Prelucrarea unor date agregate și anonimizate privind geo-locția conduce la aplicarea dispozițiilor legislației aplicabile în sectorul comunicațiilor electronice, dar nu atrage aplicabilitatea legislației specifice în materia datelor cu caracter personal.

Situația se schimbă cu totul, în schimb, în cazul în care scopul stabilit de autorități va fi acela de combatere a infracțiunilor, menținere a ordinii publice sau alte scopuri în domeniul dreptului penal. Astfel, dacă aplicația ar urma, de exemplu, să îi monitorizeze pe cei care au obligația legală de a sta în carantina și să identifice acele persoane care savârșesc infracțiunea de zadarnicire a combaterii bolilor, atunci funcționarea aplicației și prelucrarea prin intermediul sau a datelor cu caracter personal ar intra sub incidența dispozițiilor legale aplicabile în materia datelor cu caracter personal, fapt ce impune îndeplinirea unor obligații specifice.

În lipsa unor informații suplimentare cu privire la scopul și activitățile de prelucrare ce ar urma să fie efectiv realizate prin aplicația avută în vedere de Guvern, aratăm ca o soluție practică la îndemâna autorităților ar putea fi aplicarea restricțiilor prevăzute în mod expres de Regulamentul General privind Protecția Datelor care oferă statelor membre dreptul de a limita aplicarea prevederilor specifice domeniului protecției datelor atunci când o astfel de măsură este necesară și proporțională pentru a asigura obiective de interes public general în domeniul sănătății publice și a securității sociale.

Deși o astfel de posibilitate fost invocată chiar de Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal într-un comunicat de presă, trebuie precizat că limitarea trebuie să respecte esența drepturilor și libertăților persoanelor fizice. Prin urmare, chiar și în cazul aplicării limitărilor indicate anterior, monitorizarea celor aflați în izolare sau carantina prin aplicația anunțată de Guvernul României ar trebui să se facă exclusiv cu respectarea obligațiilor specifice impuse operatorilor de legislația incidentă prelucrării de date cu caracter personal.

Așadar, chiar dacă aplicația de monitorizare ar putea juca un rol important în prevenirea răspândirii Covid 19, utilizarea ei ar putea ridica o serie de probleme suplimentare pentru cei implicați în această activitate de prelucrare, motiv pentru care implementarea ar trebui să se facă cu prudență.